

Geachte woordvoerders Financiën, SZW en A&M,

Als gemeenten geven we uitvoering aan de Wet Inburgering 2021 (WI2021, hierna: inburgeringswet). Op dit moment is uitvoering van de wet zoals beoogd onmogelijk. Bestuurlijke afspraken over de financiering worden namelijk niet nagekomen: het aantal inburgeraars is verdubbeld, maar de vergoeding is hier niet op bijgesteld.

Hierdoor kunnen wettelijke taken niet naar behoren worden uitgevoerd. Concreet betekent dit dat inburgeraars grote vertraging oplopen om begeleiding te krijgen bij werk en inburgering, en dus niet vanaf dag 1 mee kunnen doen. De wachttijden lopen bovendien onverminderd op. Dit leidt tot grote maatschappelijke en financiële kosten: mensen blijven langer afhankelijk van een uitkering, participatie blijft uit en kansen op duurzame arbeid nemen af vanwege lange stilstand. Bovendien staat dit haaks op de ambitie van het kabinet dat nieuwkomers zo snel mogelijk actief deelnemen en bijdragen aan de samenleving.

Het structurele tekort aan financiering voor de uitvoering van de inburgeringswet is in januari van dit jaar nogmaals bevestigd in het bekostigingsonderzoek dat in opdracht van het ministerie van SZW is uitgevoerd. Ondanks herhaalde en dringende oproepen van de VNG, G4 en G40 is het budget voor de uitvoeringskosten tot op heden niet aangepast. Daarmee blijft noodzakelijke actie uit, terwijl de problemen in de uitvoering zich verder verdiepen. Het niet nakomen van de bestuurlijke afspraken over de financiering betreuren wij zeer en is slecht voor het vertrouwen tussen Rijk en gemeenten.

Oproep

Laten we gezamenlijk waarmaken dat inburgeraars zo snel mogelijk volwaardig mee kunnen doen en kunnen bijdragen aan onze maatschappij. Wij doen daarom een dringend beroep op uw Kamer om bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2026 de noodzakelijke correctie door te voeren. Uit het bekostigingsonderzoek blijkt dat het structurele tekort voor de uitvoeringskosten € 65 tot € 80 miljoen per jaar is. Op basis van eigen berekeningen van de VNG komt dit tekort zelfs uit op 135 miljoen euro. Het verschil wordt veroorzaakt doordat in deze berekeningen rekening is gehouden met de al bestaande wachtlijsten.

Achtergrond:

In de [bestuurlijke afspraken](#) tussen gemeenten en het Rijk over de uitvoering van de inburgeringswet (Wi2021) zijn heldere afspraken over de financiën gemaakt, zoals:

- De Wi2021 moet uitvoerbaar en betaalbaar zijn.
- Gemeenten worden in staat gesteld alle inburgeraars passende ondersteuning te bieden en ontvangen daarvoor passende middelen.
- Eventuele hogere kosten zouden leiden tot een bijstelling van het budget op basis van fluctuaties in het aantal te begeleiden inburgeraars.

Het aantal asielstatushouders is bijna verdubbeld ten opzichte van de ramingen die ten grondslag liggen aan de verstrekte middelen. Voor grote steden geldt bovendien dat er relatief veel gezinsmigranten wonen. Het aandeel inburgeraars dat gezinsmigrant is, ligt in de vier grootste gemeentes tussen de vijftig en zestig procent, terwijl landelijk één op de drie inburgeraars gezinsmigrant is. Kosten voor begeleiding van gezinsmigranten dienen volledig vergoed te worden vanuit de middelen voor uitvoeringskosten inburgering omdat zij niet uitkeringsgerechtigd zijn. De grote steden worden hierdoor dus nog extra benadeeld. Om aan deze wettelijke taak te blijven voldoen, vangen gemeenten extra uitvoeringskosten zelf op, maar dit is niet houdbaar.

Zoals gezegd bevestigt het bekostigingsonderzoek in opdracht van SZW het tekort aan middelen voor de uitvoeringskosten. Volgens de berekeningen van CEBEON is het structurele tekort voor de uitvoeringskosten € 65 tot € 80 miljoen per jaar. Dit komt door zowel hogere aantallen als doordat de tijdsinvestering per inburgeraar hoger is dan geraamd. Op basis van eigen berekeningen van de VNG

komt het tekort uit zelfs uit op € 135 miljoen. Het verschil wordt veroorzaakt doordat in deze berekeningen rekening is gehouden met de al bestaande wachtlijsten (29.000 mensen landelijk). Bij voldoende financiering zouden deze mensen ook begeleiding krijgen. In de [Beslisnota bij Kamerbrief Kabinetsreactie Tussenevaluatie Wi2021](#) werd aangegeven dat op basis van dit onderzoek een claim van € 103 miljoen werd voorbereid. Tot onze ontzetting en om voor ons onduidelijke redenen is deze claim niet opgenomen in de VJN 2026.

Door het niet nakomen van de bestuurlijke afspraken komen wij in de positie dat wij – ondanks onze wettelijke verplichting – de uitvoering niet meer kunnen waarmaken. Het wordt gemeenten hierdoor onmogelijk gemaakt om in te zetten op meedoen vanaf dag 1. Zoals eerder vermeld nemen de (al bestaande) wachtlijsten voor duale begeleiding op werk en inburgering steeds meer toe. Het is zeer onwenselijk dat inburgeraars langer moeten wachten om te starten met het leren van de taal en participatie of werk. Door dit lange wachten groeit de afstand tot de arbeidsmarkt en zijn inburgeraars langer op een uitkering aangewezen. Ook verwachten we dat dit negatieve gevolgen heeft voor de mentale gezondheid van inburgeraars, zoals stress, isolatie en demotivatie. De opeenstapeling van effecten maakt dat uitstel in de uitvoering niet alleen slecht is voor de inburgeraar zelf, maar ook leidt tot hogere en langdurige maatschappelijk kosten.

Uiteraard zijn wij bereid om een nadere toelichting te geven.

Met vriendelijke groet,

Wethouder Rik van der Graaf (Utrecht)

Wethouder Rutger Groot Wassink (Amsterdam)

Wethouder Mariëlle Vavier (Den Haag)

Manouska Molema, voorzitter Sociale Pijler G40

Yusuf Celik, voorzitter themagroep G40 Vergunninghouders en Asiel